

Nr 200.

Ankom till riksdagens kansli den 16 juni 1943 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1943/44 till ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsaktionsfängelse.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under andra huvudtiteln (punkt 43) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsaktionsfängelse för budgetåret 1943/44 beräkna ett förslagsanslag av 150,000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 297, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementets ärenden för den 21 maj 1943, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna ett mellan fångvårdsstyrelsen å kronans samt Stockholms stadskollegium å Stockholms stads vägnar den 20 april 1943 träffat avtal angående dispositionen av stadens rannsaktionsfängelse, med viss av t. f. departementschefen förordad ändring, *dels ock* till Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsaktionsfängelse för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Spörsmålet om kronans och Stockholms stads skyldigheter med avseende å stadens rannsaktionsfängelse har sedan länge varit föremål för tvist. Vid de förhandlingar, som nu förts, har eftersträfvats att ernå en lösning av frågan i hela dess vidd. Såsom resultat av förhandlingarna har ett preliminärt avtal träffats mellan fångvårdsstyrelsen å kronans vägnar samt Stockholms stadskollegium å stadens vägnar. För att avtalet skall bliva gällande förut-sättes, att det skall godkännas för kronans del av Kungl. Maj:t och för stadens del av stadsfullmäktige. Över avtalsförslaget har statskontoret avgivit yttrande.

Beträffande ifrågavarande rättsförhållanden samt innehållet i avtalsförslaget får utskottet hänvisa till propositionen (sid. 2—10).

Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 14,000 kronor.

Under förutsättning att avtalsförslaget godkännes har *fångvårdsstyrelsen* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 250,000 kronor.

Tillförordnade departementschefen har anfört följande.

Den under senare år inträffade starka stegringen av fångantalet har medfört, att utrymmet på statens fångvårdsanstalter blivit otillräckligt och att åt-

gårder måst vidtagas för att provisoriskt tillgodose platsbehovet utanför den ordinära anstaltsorganisationens ram. Platsutrymmet för vanligt fångförvar har sålunda genom upplåtande för fångvårdsändamål av Svartsjöanstalten förstärkts med ett hundratal platser, och man torde kunna räkna med att vid behov kunna taga i anspråk ytterligare omkring 50 platser vid denna anstalt. Dessutom ha vid Åby och Lannaskede inrättats två provisoriska ungdomsanstalter med sammanlagt inemot 60 platser. Med hänsyn till den fortgående stegringen av fångantalet uttalade föredragande departementschefen i årets statsverksproposition (II ht sid. 58), att man borde utgå från att de provisoriska utbyggnader av anstaltsorganisationen, som dittills genomförts (Svartsjö och Åby), komme att bibehållas under budgetåret 1943/44 samt att det dessutom vore nödvändigt att överväga åtgärder för att möta ett ytterligare stegrat platsbehov. Beträffande möjligheterna att utöka platsutrymmet för vanligt fångförvar räknade departementschefen bland annat med att få utnyttja obelagda platser i Stockholms stads rannsakningsfängelse.

Fångvårdens normala anstaltsorganisation omfattar, inbegripet reservutrymme, 2,812 platser, varav för närvarande omkring 2,000 platser disponeras för vanligt fångförvar och återstoden för specialvård (jfr II ht 1943 sid. 42, 57). Härtill komma, såsom nyss nämnts, högst 150 platser för vanligt fångförvar å den provisoriska straffanstalten å Svartsjö samt ett sextiotal platser å nyinrättade ungdomsanstalter.

Under tiden den 1 december 1942—den 1 maj 1943 har den totala beläggningen å rikets fångvårdsanstalter ökat från 2,960 till 3,048. Antalet platser som tagits i anspråk för vanligt fångförvar har under samma tid stigit från 2,216 till 2,244. För närvarande föreligger alltså överbeläggning och med hänsyn till den stigande tendensen beträffande fångantalet är behovet av ytterligare platsutrymme trängande. Beträffande de olika möjligheter, som finnas för att tillgodose detta behov, torde få hänvisas till årets statsverksproposition (II ht sid. 58 f.). Vad angår behovet av platser för vanligt fångförvar å sluten anstalt synas de obelagda platserna i Stockholms stads rannsakningsfängelse i första hand böra utnyttjas.

En överenskommelse med Stockholms stad om rätt för kronan att i större utsträckning än för närvarande utnyttja rannsakningsfängelset torde, såsom även skett i det avtal som nu underställts statsmakternas prövning, böra förknippas med en uppgörelse, så långt det i nuvarande läge är möjligt, av de sedan gammalt föreliggande tvistefrågorna mellan kronan och staden beträffande fängelset. Det underställda avtalet kommer att medföra en ganska betydande kostnadsökning för statsverket, men jag anser mig likväl böra tillstyrka, att avtalet godkännes. Uppgörelsen grundar sig i allt väsentligt på det avtalsförslag som framlagts av förhandlingskommissionen, vilket förslag i princip tillstyrks av alla vederbörande myndigheter. I enlighet med statskontorets förslag torde dock första stycket i § 2 böra förtydligas, så att av avtalet kommer att klart framgå, att staden skall vara ovillkorligt skyldig att enligt fångvårdsstyrelsens bestämmande för kronans räkning emottaga och förvara nittio fångar förutom bötesfångar. Vid förhandlingar med stadens delegerade i ärendet ha dessa godtagit en dylik ändring. Däremot ha de delegerade bestämt motsatt sig att avtalet, såsom statskontoret ifrågasatt, slutas för kortare tid än som avsetts. Med hänsyn till att den ökade användningen av rannsakningsfängelset för fångförvar ansetts nödvändig göra moderniseringsarbeten i avsevärd omfattning, vilka staden har för avsikt att låta verkställa så snart den nu ifrågavarande överenskommelsen godkänts, synes stadens ståndpunkt i denna del böra godtagas. Enligt sin lydelse skall avtalet emellertid icke gälla för längre tid än två år med sex månaders uppsägning och ett års förlängning därest uppsägning ej sker.

Vad angår anslagsberäkningen har jag ej funnit anledning till erinran mot fångvårdsstyrelsens förslag. Anslaget till Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse skulle alltså för budgetåret 1943/44 upptagas med förslagsvis 250,000 kronor.

Det förslag till avtal med Stockholms stad, som Kungl. Maj:t förelagt riksdagen för godkännande, avser i främsta rummet att bereda fångvården tillgång till obelagda platser i stadens rannsakningsfängelse. Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i ämnet anfört och tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag jämväl i anslagsfrågan.

Utskottet.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna det mellan fångvårdsstyrelsen å kronans samt Stockholms stadskollegium å Stockholms stads vägnar den 20 april 1943 träffade avtalet angående dispositionen av stadens rannsakningsfängelse, med den ändring beträffande § 2 första stycket som angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 21 maj 1943,

b) till *Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse* för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under andra huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Stockholm den 16 juni 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Gränebo, Torsten Ström, Lindström, Bernhard Nilsson, Bäckström, Karl Andersson, Gustaf Iwar Anderson, Boman, Ekströmer* och *Persson* i Skabersjö; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Prästbol, *Danielsson, Ward, Hansson* i Rubbestad, *Mårtensson, Staxäng, Lindholm* och *Eriksson* i Frägsta.
